

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств **Харківської області** щодо їх ділових очікувань*

III квартал 2024 року

*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Харківської області в III кварталі 2024 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств **Харківської області** у III кварталі 2024 року свідчать, що на тлі війни, браку кваліфікованих працівників та подорожчання енергоносіїв респонденти очікують дещо повільніше скорочення обсягів виробництва товарів і послуг в Україні та мають песимістичні очікування щодо перспектив розвитку своїх підприємств у наступні 12 місяців. Інфляційні та девальваційні очікування залишаються високими.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- скорочення обсягів виробництва товарів та послуг в Україні: баланс відповідей – «мінус» 6.2% (у II кварталі 2024 року – «мінус» 13.3%) (графік 1). У цілому по Україні – 3.7%. Найпесимістичніше налаштовані респонденти підприємств транспорту та зв'язку, а також інших видів економічної діяльності (баланси відповідей – по «мінус» 33.3%), водночас респонденти підприємств переробної промисловості мають позитивні очікування (9.1%);
- зростання цін на споживчі товари та послуги: частка респондентів, які очікують, що зростання споживчих цін не перевищить 10.0%, становить 54.8% (у попередньому кварталі – 50.0%), у цілому по Україні – 54.5%. Головними чинниками інфляції респонденти продовжують називати воєнні дії, витрати на виробництво та курс гривні до іноземних валют (графік 2);
- посилення девальвації національної валюти: знецінення гривні відносно долара США очікують 90.0% респондентів (у II кварталі 2024 року – 75.6%), у цілому по Україні – 88.5%;
- погіршення фінансово-економічного стану своїх підприємств: баланс відповідей – «мінус» 23.8% (найнижчі очікування серед регіонів) (у попередньому кварталі – «мінус» 26.7%). У цілому по Україні – «мінус» 0.9% (таблиця);
- загальні обсяги реалізації виробленої продукції, у тому числі обсяги реалізації продукції на зовнішньому ринку, на поточному рівні: баланси відповідей – по 0.0% відповідно (у II кварталі 2024 року – «мінус» 11.1% та 0.0% відповідно) (таблиця). У цілому по Україні баланси відповідей – 10.5% та 11.2% відповідно;
- збільшення інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар: баланс відповідей – 2.5% (у попередньому кварталі – 4.5%). Водночас респонденти очікують зменшення інвестиційних видатків на виконання будівельних робіт: баланс відповідей – «мінус» 7.3% (у II кварталі 2024 року – «мінус» 9.3%). У цілому по Україні баланси відповідей – 7.5% та «мінус» 3.2% відповідно (таблиця);
- зменшення кількості працівників на своїх підприємствах: баланс відповідей – «мінус» 21.4% (у попередньому кварталі – «мінус» 18.2%) (графік 4). У цілому по Україні – «мінус» 10.9%;
- зростання цін на товари / послуги, що купують і продають підприємства: баланси відповідей – 85.7% і 54.8% відповідно (у попередньому кварталі – 88.9% і 55.8% відповідно). Найвищі оцінки щодо зростання цін на продукцію власного виробництва в добувної промисловості та торгівлі (по 100.0% відповідно) (графік 6). Очікується, що на подорожчання товарів / послуг власного виробництва найбільше впливатимуть ціни на енергоносії, сировину, матеріали, а також вартість трудових ресурсів (графік 7);
- зростання витрат на одиницю продукції та оплату праці одного найманого працівника: баланси відповідей – 69.0% та 40.5% відповідно (у попередньому кварталі – 66.7% та 47.7% відповідно) (графіки 4, 6).

Найбільше обмежують спроможність підприємств області нарощувати виробництво воєнні дії та їх наслідки (відмітили 92.9% опитаних), брак кваліфікованих працівників та занадто високі ціни на енергоносії (графік 5).

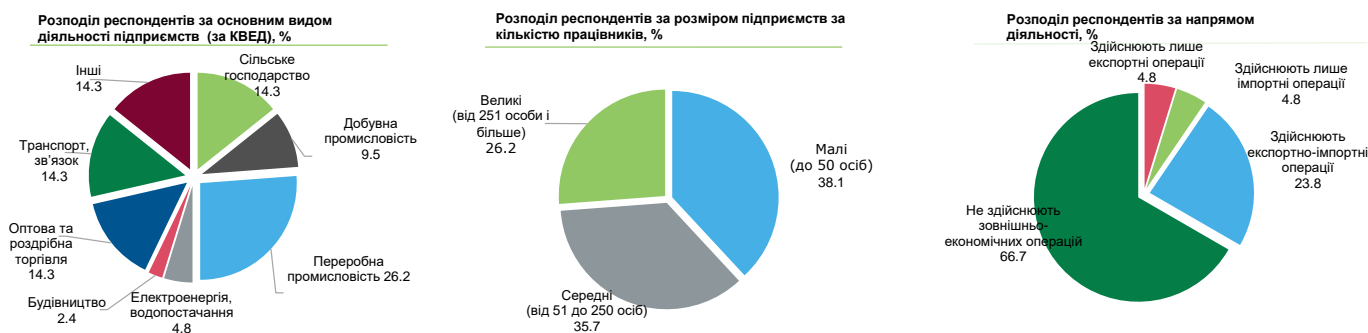
Респонденти очікують повільніше зростання потреби в позикових коштах найближчим часом (графік 8). 38.1% респондентів, які планують брати банківські кредити, обирають запозичення виключно в національній валюті. Умови доступу до банківських кредитів, за оцінками респондентів, останнім часом залишаються жорсткими (графік 9). Наявність інших джерел фінансування, занадто високі ставки за кредитами та надмірні вимоги до застави – головні стримуючі чинники залучення кредитних ресурсів (графік 10).

97.6% респондентів області зазначили, що не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках, у цілому по Україні – 97.1%.

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

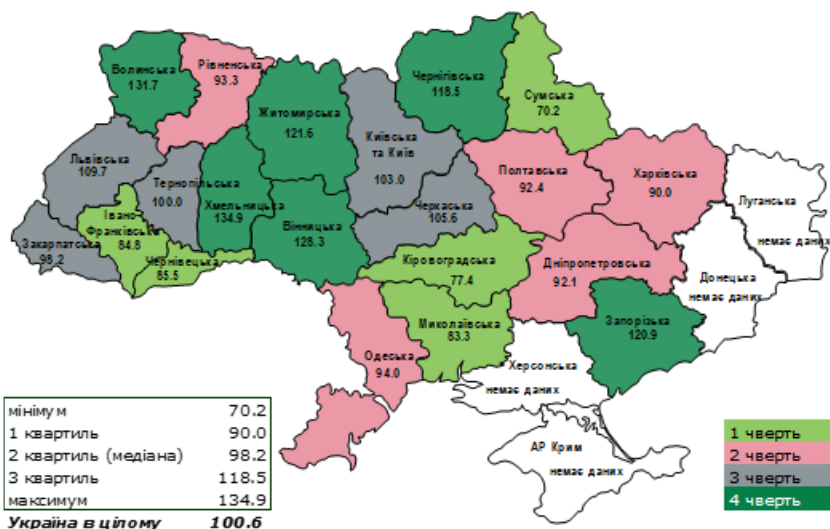
- поточний фінансово-економічний стан поганий: баланс відповідей – «мінус» 14.3% (у II кварталі 2024 року – «мінус» 15.6%). У цілому по Україні – «мінус» 6.0%;
- рівень залишків готової продукції власного виробництва залишається нижчий, ніж нормальний: баланс відповідей – «мінус» 15.0% (у попередньому кварталі – «мінус» 17.4%);
- збільшення вільних виробничих потужностей. Підприємства області спроможні задовольнити неочікуване зростання попиту за рахунок власних виробничих потужностей: баланс відповідей – 40.5% (у попередньому кварталі – 18.2%).

Паспорт вибірки^{1,2}

- період проведення – 30 липня – 28 серпня 2024 року;
- опитано всього 42 підприємства;
- репрезентативна за такими видами економічної діяльності, як сільське господарство, добувна промисловість, переробна промисловість, торгівля, транспорт та зв'язок, інші.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

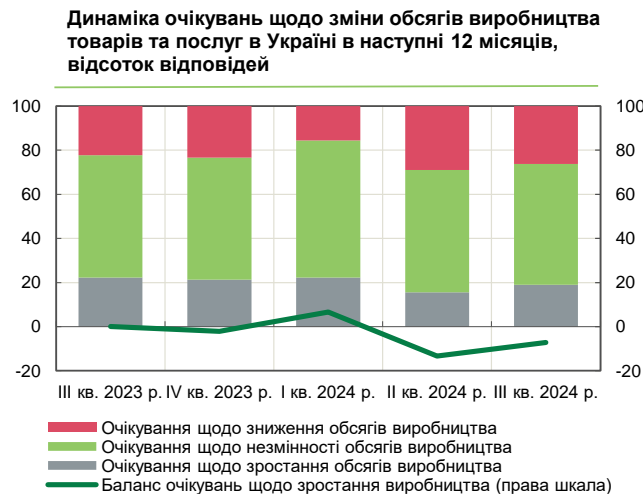
*кuartиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
 **медіана - значення ознаки, яка розміщується в середній ранжованій сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Харківської області щодо їх ділової активності (за складовими)

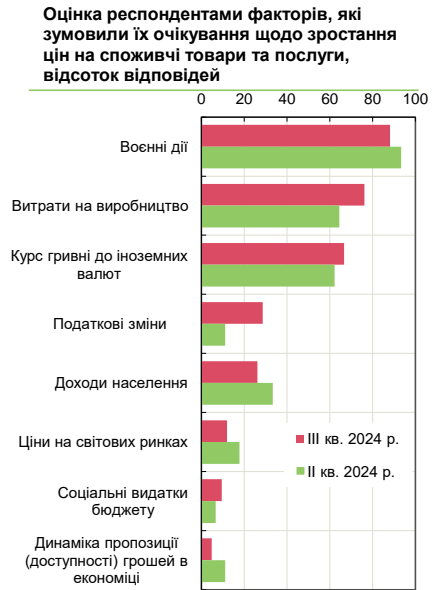
Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	III кв. 2023 р.	IV кв. 2023 р.	I кв. 2024 р.	II кв. 2024 р.	III кв. 2024 р.
фінансово-економічного стану	0.0	-14.9	-13.3	-26.7	-23.8
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	13.0	-10.9	13.3	-11.1	0.0
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	-13.6	-13.6	6.8	-9.3	-7.3
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	-17.8	-10.9	6.7	4.5	2.5
кількості працівників	-19.6	-23.4	-15.6	-18.2	-21.4

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.
² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.
³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

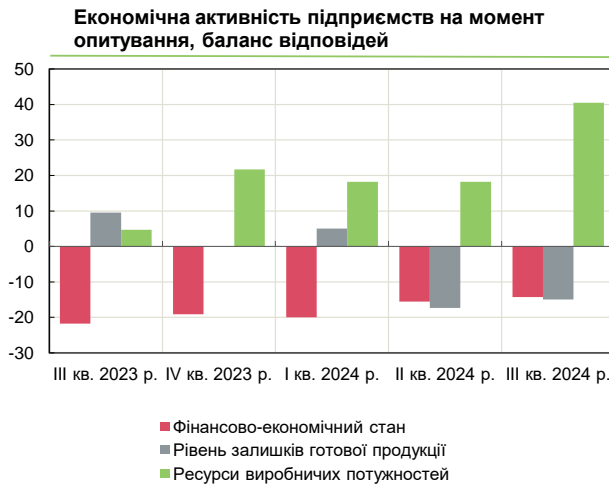
Графік 1

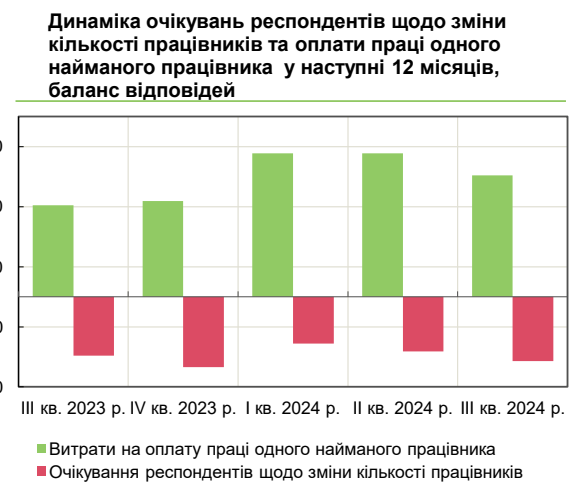
Графік 2

Графік 3

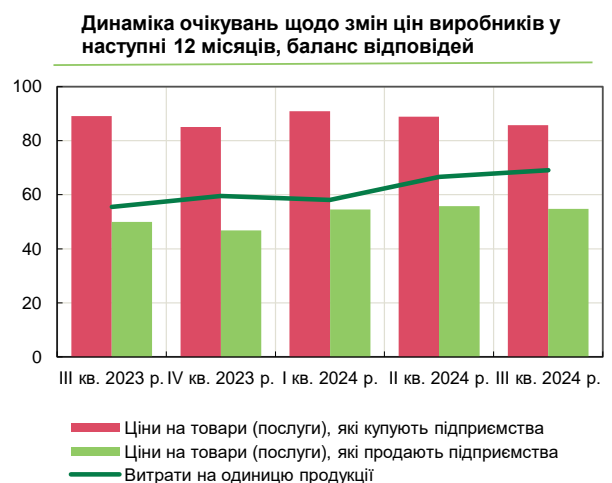
Графік 4

Графік 5

Графік 6

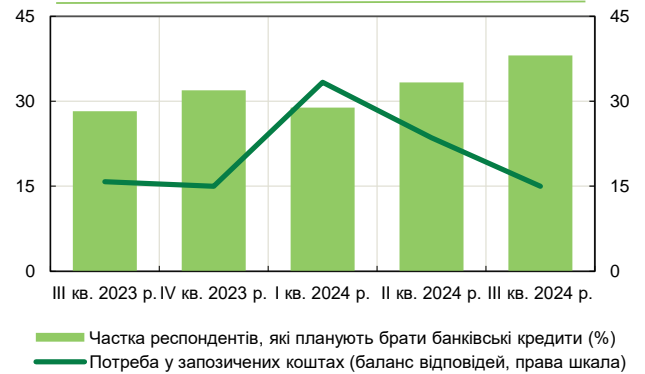
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

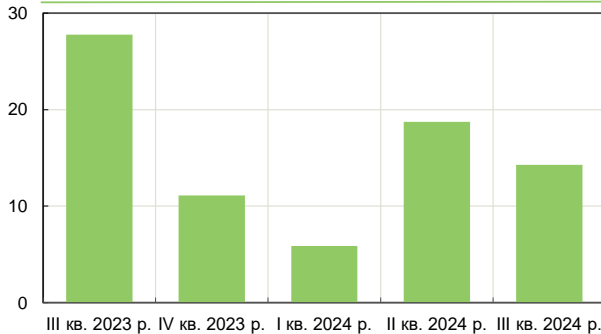
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

